
EUSKERA OSKAN

Badagoz egun ospetsuak arduradunaren bizitzan, JAINKOA'k ipini gaitun legearen arduratan ordezkioak izateagaitik. Olakoak dira Oskan ikertzailezko lanetan Euskaren arloan, bere egia argi eta garbi agertu daiten Ludi onetan ibilli diranak. Kaizar-zaleek egin dabezan lan zakarrak curen sasi-jainkotasunagaitik, egiaren astarnak guzurrarekin gal-erazteko, il-obiren illuntasunetik argitara atarategaitik.

Nire poza, zetan esanik ez: leenengo, arduradun aundiak eta jaun jakintsuakaz joateagaitik: eta bigarren: billatzen joan ginen argibideak ango agiritegian eskuratu genduzelako.

Guzti-au dator: Latiegi'tar Bixentek (apaiza eta irakasle izana bera, Gazteizko lanbide-ikastegian), irakurri ebenetik del Arko'tar Rikardo'k 1913'an argitaratu ebana Oska'ko Euskararen buruz.

Bixente atzera begitu-barik, Oskan dagoan agiritegira edo artxibora joan zan, ia nolako astarnak edo argiak billatu leikezan Euskalerriko nortasunaren izaera bere zentzuz agertu daiten.

Ondo-artua izan zan artxibo-zain edo agiri-zainaren aldetik. Onek, Balager eta Santxez'tar Federiko'rengana bialdu eban, ori baino jakintsu aundiagorik ez dagoala Aragoi guztian esanaz.

Poz aundiaz eta ondo hamo obeto artua izan zan Bixente Federiko jaunaren aldetik, eta onek esan eutson: 1349'ko argibide (documento) baten aipamena izan zala, del Arko'tar Rikardo'k 1913'an argitaratu ebana. Argibide-orren bikoiztu-bat bialduko eutsela esan eutson, eta alan bete eban.

Oses'tar Xabier gotzain jaunarengana joan zan Bixente, eta berak be Euskaldun sendimendua eukala esanaz, Federiko jauna baino jakintsuagorik ez dagoala gauza orretaz eta benetako egi-zale dala esan eutson.

Bixente'k, eten-bako lanarekin ortik aurrera, beste argibideen astarnak artu zituan; adibidez: XIV, XV, XVI eta XVII gizadiko argibideak, eta ELSKERAZAINTZA'ko batzarrean ikusi-arazi eban, argibide orrein bikoiztuak (fotocopias) etxera ekarri bear zirela esanaz.

Bixente eta Joxe Mari (LATXAGA) geratu ziran argibideen billa joateko, eta ni gurdiazen gidari, eta agiritegian

lan egiteko. Dana Garmendia'tar Mari Karmen, gure Eusko-Jaurkintza'ko sail-buru danaren laguntzaz.

Lortu genduzan ain garrantzizko argibideen bikoiztuak, XVII gizaldian Oskan Euskaraz berba egiten zala esaten dabenak, eta pozez beterik etxera ekarri genduzan agiri oneik.

Nundik-nora edo mungo erroetatik artu ebazan 86 urteko gizon onek (Federiko jauna) Euskeraren zaletasuna edo ardurak? Ba..., begitu nortzuk agertzen diran emen. Zaldu-ban edo gaur Zaragoza deritxon Aragoiko uri-nagusian, ikastetxenagusian edestia ikasten egon zanean. bere lagun minak. Erronkariko Estornes Lasa'tar Joxe ta Mariano ziran. Auek izan ziran Euskereagaitik ain zaletasun sakona eta ardura sartu eutsoenak. Berarekin mintzatzen egoten ginean, sarritan esaten euskun: bera, beti arduratuta egon dala, curen sustraiak zeintzuk diran jakiteko egarriaz.

Gure, Oska'ko urian ibiltean ugari ikusi genduzan ormetan margoak, au esaten ebenak: "Aragon libre, Aragon es una nación, PP y PSOE españolazos", eta abar. Nik, Bixente eta Latxaga'ri esaten neutsen orduan: "onek be, badoaz erri-lez askatasunera", euren erantzuna izaten zan: "baina orrek anarkistak dira". Bai bere-ala nire bigarren itauna: "Federiko jaunaren sustraien billaketa be-bai?"

Nik, ikusi dotenagaitik, ondorio bakarra agertzen-jat nire bururakizunetan: Zergaitik ez doguz bialtzen (ez dakit bialtzen diran ala ez) gure edestilari, paleontologo eta antzekoen barriak agiri-tokietara, orrek bear-doguzan argibideok danon argitan ezartzeko? Ostikada galanta litzake, Euskara eta Euskaldunak illobiren illuntasunean sartu guradabezenentzat; eta hete gure ardura nagusia, SABINO'k argi esaten ebanetik: "Alboko eta Ludi onek daukazan erri guztiak argi ikusi dagien EUSKALERRIA BIZIRIK-DAGOELA ta BIZI EGIN GURA-DAUALA", eta ipini egin doguzela daukaguzan gogo ta indar guztiak gure NORTASUNA LORTU-ARTE. Guztiz beartuta gagozelako JAINKO'a-gandik BEREN LEGEA'ren bidetik ASKATASUNA LORTZEKO.

ATUTXA'tar PAUL
ZORNOTZAN 1999'an DAGONILLA'ko 25'an

AGIRI AU IRAKORRALA DAROAGULA JAKIN DOGU ESTORNES LASA'TAR BERNARDO
EUSKALZALEA IL DALA (G.B.) GURE SAMINTASUNA AGERTZEN DOGU (1999-08-12)

IDAZKOLAKOAK